

แนวโน้มผู้บริโภคในประเทศไทย: การประเมินผลกระทบโควิด -๑๙ ปี ๒๕๖๓ และสถานการณ์การฟื้นตัวในปี ๒๕๖๔

ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการควบคุมโควิด-๑๙ ได้ระดับหนึ่ง แต่ก็ยังคงต้องเฝ้าระวังเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ อย่างไรก็ตามมีเครื่องบ่งชี้บางประการที่สะท้อนว่าประเทศไทยกำลังฟื้นตัวอย่างช้า ๆ

ปัจจัยหลักที่นำมาพิจารณาในการคาดการณ์ : สำหรับแนวโน้มการใช้จ่ายของผู้บริโภคในระยะสั้น และระยะกลาง (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๗) ได้แก่ การผ่อนคลายมาตรการ lockdowns โดยการเปิดให้มีการดำเนินการการเดินทางภายในประเทศ การอนุญาตให้ร้านค้าปลีกและบริการเปิดดำเนินการได้ และการเปิดตัวแพ็คเกจกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล เป็นที่คาดว่า การแพร่ระบาดของโควิด -๑๙ ทั่วโลก จะส่งผลกระทบเชิงลบต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคของไทยในปี ๒๕๖๓ โดยคาดการณ์การใช้จ่ายภาคครัวเรือนจะหดตัว ร้อยละ ๐.๕ (y-o-y) สำหรับในปี ๒๕๖๔ คาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตที่ดีขึ้นเป็นร้อยละ ๓.๙ เมื่อเทียบกับปีก่อน สำหรับในไตรมาส ๓ นี้ ต้องติดตามเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่อง และภาคการบริโภค จากตารางด้านล่างแสดงมาตรการของรัฐบาล หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -๑๙ ผ่อนคลาย และสิ่งที่คาดหวังได้ในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้ารัฐบาลจะทยอยเปิดภาคเศรษฐกิจมากขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่เป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของไทย โดยประเทศไทยอยู่ในระยะที่ห้า ซึ่งได้เปิดบริการการค้าปลีกทั้งหมดรวมถึงโรงเรียน และสถานบันเทิงที่มีความเสี่ยงสูง

มาตรการของรัฐบาลไทย หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -๑๙ ผ่อนคลาย	
มาตรการของรัฐบาล	รายละเอียด
การเปิดโรงเรียน / มหาวิทยาลัย	<ul style="list-style-type: none"> ✓ โรงเรียนและมหาวิทยาลัยเปิดเรียนอีกครั้งเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ภายใต้ระยะที่ห้าในแผนของรัฐบาลเพื่อผ่อนคลายให้เปิดดำเนินการได้
การเดินทางข้ามเขตพรมแดน	<ul style="list-style-type: none"> X ยังคงปิดให้บริการสำหรับชาวต่างชาติทั้งหมด รวมทั้งการเลื่อนการอนุญาตให้เดินทางระหว่างสองประเทศที่สามารถจัดการเรื่องโรค COVID-๑๙ ได้ดีเท่าๆ กัน "Travel Bubble" จากการที่วางแผนไว้ในเดือนสิงหาคม ออกไปก่อน เนื่องจากการกลับมาระบาดของอีกครั้งของบางประเทศ ✓ การขนส่งในประเทศส่วนใหญ่กลับสู่สภาวะปกติและมีการยกเลิกข้อจำกัด ทั้งหมดในการเดินทางระหว่างจังหวัด
การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล (Social Distancing)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีมาตรการการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลหลายประการรวมถึงการบังคับสวมหน้ากากในที่สาธารณะ
การคลายล็อกภายในประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ✓ รัฐบาลวางแผนการเปิดเศรษฐกิจอีกครั้งในหลายช่วง (ข้อมูล ณ ต้นเดือนกันยายน ๒๕๖๓) ประเทศอยู่ในระยะที่ห้า <u>ระยะที่หนึ่ง</u> เริ่มขึ้นในวันที่ ๓ พฤษภาคม การผ่อนปรนร้านค้าปลีกและค้าส่ง ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น ตลาดสด ตลาดนัด ตลาดน้ำ และชุมชน ตลอดจนถนนคนเดิน และแผงลอยริมถนน ได้รับอนุญาตให้เปิดใหม่ภายใต้แนวทางมาตรการการป้องกันการระบาด <u>ระยะที่สอง</u> เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ผ่อนคลายมาตรการที่เข้มงวดสำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงปานกลางต่อการแพร่ระบาด ซึ่งรวมถึงร้านค้าในห้างสรรพสินค้าและห้างสรรพสินค้า

มาตรการของรัฐบาลไทย หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -๑๙ ผ่อนคลาย

มาตรการของรัฐบาล	รายละเอียด
	<p><u>ระยะที่สาม</u> เริ่มขึ้นในวันที่ ๑ มิถุนายน การเปิดธุรกิจ ๑๗ แห่ง และกิจกรรมที่สามารถเปิดได้อีกครั้งพร้อมมาตรการป้องกันที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงร้านอาหารห้างสรรพสินค้าและร้านเสริมสวย</p> <p><u>ระยะที่สี่</u> ประกาศเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน มีการเปิดให้บริการประมาณ ๙๕% ของเศรษฐกิจ</p> <p><u>ระยะที่ห้า</u> เริ่มขึ้นในวันที่ ๑ กรกฎาคม มีการเปิดโรงเรียนและสถาบันเทিংที่มีความเสี่ยงสูง (บาร์และอาบอบนวด)</p>

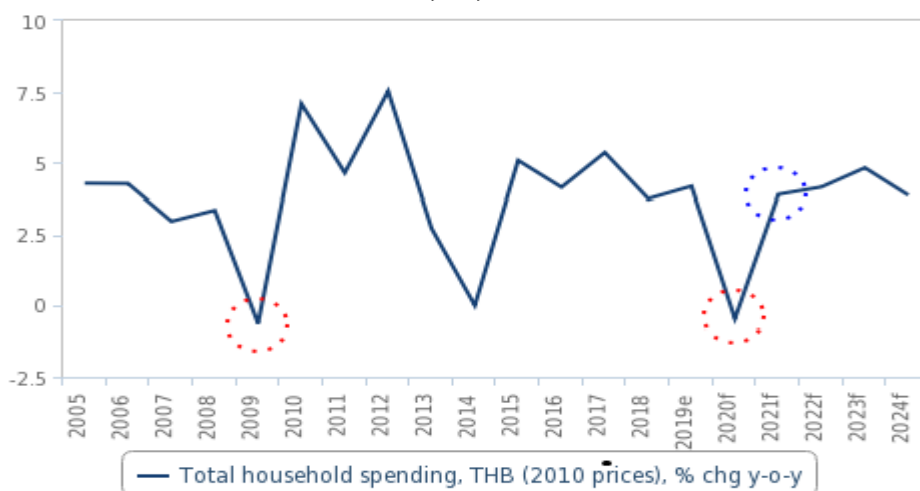
ที่มา: Fitch Solutions

การประเมินผลกระทบโควิด -๑๙ ปี ๒๕๖๓

คาดการณ์ว่าผลกระทบของ Covid-๑๙ และข้อจำกัดที่ตามมาเพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคจะมีผลกระทบต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคเช่นเดียวกับกับวิกฤตการเงินโลก Global Financial Crisis (GFC) เมื่อปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒ โดยในปี ๒๕๕๒ การใช้จ่ายภาคครัวเรือนในประเทศไทยหดตัวลงในอัตราร้อยละ ๐.๗ เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า สำหรับในปี ๒๕๖๓ คาดการณ์การใช้จ่ายภาคครัวเรือนจะหดตัวร้อยละ ๐.๕ (y-o-y) เป็นการลดลงอย่างมีนัยสำคัญจากการเติบโตร้อยละ ๔.๒ ในปี ๒๕๖๒ สำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๓ โดยพิจารณาจากแนวโน้มเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย คาดว่า GDP จะหดตัวร้อยละ ๖.๖ จากที่เติบโตร้อยละ ๒.๔ ในปี ๒๕๖๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มทางการเงินสำหรับผู้บริโภคอยู่ในภาวะขาลงเนื่องจากผลกระทบจากการว่างงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับการคาดการณ์อัตราการว่างงานของไทยโดยคิดเป็นร้อยละของกำลังแรงงานทั้งหมด คาดการณ์อัตราการว่างงานเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ในปี ๒๕๖๓ เพิ่มจากระดับร้อยละ ๑.๐ ในปี ๒๕๖๒

การลดลงในปี ๒๕๖๓ จะคล้ายกับในปี ๒๐๐๙ GFC

ประเทศไทย - การใช้จ่ายครัวเรือนทั้งหมด % y-o-y ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ถึง ปี ๒๕๖๗ (๒๐๐๕ - ๒๐๒๔)

e / f = การประมาณการ / การคาดการณ์ของ Fitch Solutions

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, Fitch Solutions

ตามที่ระบุไว้ข้างต้น รัฐบาลกำลังผ่อนคลาย มาตรการการ lockdowns โดยการค้าปลีกที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน น้อยและมีความเสี่ยง กำลังเปิดอีกครั้ง ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มนี้จำนวนมากซึ่งได้รับผลกระทบหนักที่สุดจากการปิดตัว อย่างไรก็ตามยังมีความเสี่ยงด้านอุปสงค์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภคทั่วโลกและอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคชาวไทยในช่วงปลายปี ๒๕๖๓

ความเสี่ยงด้านอุปสงค์จะส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในระยะสั้น

ความเสี่ยงด้านอุปสงค์สี่ด้าน

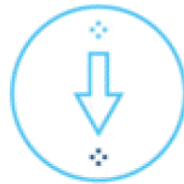
ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับ Covid-๑๙ กำลังส่งผลกระทบเชิงลบต่อแนวโน้มเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคลดการใช้จ่ายในทุกหมวดการใช้จ่าย

การซื้อลดลง

รูปแบบการใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานและกิจกรรมทางสังคมหยุดชะงัก และการหยุดชะงักอย่างต่อเนื่องจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในหลายประเภท กลุ่มสินค้า โดยเฉพาะเครื่องสำอาง และกลุ่มธุรกิจบริการ (ที่เกี่ยวข้องกับ Social distancing โดยตรง)

การดำรงชีวิตวิถีใหม่ถือเป็นเรื่องปกติ

การคัดกรองด้วยการตรวจสอบอุณหภูมิ การตรวจสอบสุขภาพ การล้างทำความสะอาดร้านค้าและร้านอาหาร การรอคิว และการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล จะกลายเป็น “เรื่องปกติ” สำหรับผู้บริโภคจำนวนมากทั่วโลก และอาจถูกยกระดับสูงขึ้นเป็นลำดับ หรือผู้บริโภคจะปรับตัวในระยะสั้น มาตรการเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่ออาหารนอกบ้านของผู้บริโภค กลุ่มค้าปลีกที่มีความเสี่ยงมากที่สุด ได้แก่ สินค้าแฟชั่น เครื่องใช้ในบ้านเครื่องสำอางและบริการอาหาร

ความกลัวที่เหลืออยู่

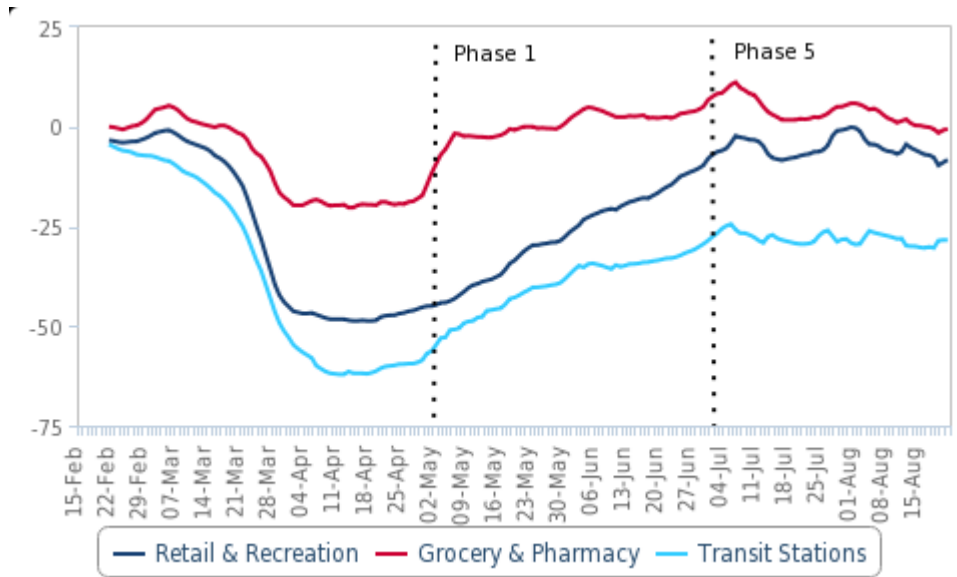
เมื่อถูกจำกัดการติดต่อทางสังคม และในบางประเทศยังคงอยู่ในบ้าน ระหว่างการ lockdowns ผู้บริโภคจะต้องใช้เวลามากขึ้นในสถานที่ที่มีผู้คนหนาแน่น เช่น ห้างสรรพสินค้าและร้านอาหาร

ที่มา: Fitch Solutions

ข้อมูล Google Mobility ชี้ให้เห็นว่าความเสี่ยงด้านอุปสงค์เหล่านี้เป็นที่แพร่หลายในประเทศไทย แม้ว่าจะมีการยกเลิกข้อจำกัด ด้านการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ ตั้งแต่ระยะที่ห้าของแผนการเปิดใหม่ของรัฐบาลได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ร้านค้าปลีกส่วนใหญ่ได้รับอนุญาตให้เปิดอีกครั้ง อย่างไรก็ตามการเดินทางไปยังร้านค้าปลีกและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจยังคงลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ ๕.๖ ในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม (เทียบกับช่วงเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์) ในทำนองเดียวกันการเดินทางไปยังสถานี่ขนส่งลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒๘.๓ ในช่วงเวลาเดียวกัน สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคยังคงหลีกเลี่ยงการค้าปลีกที่แออัด แม้ว่าตอนนี้ส่วนใหญ่จะเปิดให้บริการแล้วก็ตาม สิ่งนี้ยังคงเป็นความเสี่ยงด้านอุปสงค์จกกว่าผู้บริโภคจะรู้สึกปลอดภัยพอที่จะกลับมาเยี่ยมชมร้านค้าเหล่านี้อีกครั้ง

ข้อมูลการเคลื่อนย้ายยังคงลดลงแม้เศรษฐกิจจะเปิดใหม่

ประเทศไทย - Google Mobility Data, % chg from baseline, ๗-day MA (๒๕๖๓)

ที่มา: Google, Fitch Solutions

สถานการณ์การฟื้นตัวในปี ๒๕๖๔

ในขณะที่ในระยะสั้นผู้บริโภคจะต้องใช้เวลาในการปรับตัวเข้าสู่ภาวะปกติใหม่ แต่การผ่อนคลายจากการหยุดชะงักและการเปิดอีกครั้งของเศรษฐกิจจะเป็นข่าวดีสำหรับผู้บริโภคและภาคการค้าปลีกในระยะสั้น พร้อมกับแผนกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลทำให้การคาดการณ์การฟื้นตัวของการใช้จ่ายของผู้บริโภค โดยเชื่อว่าการใช้จ่ายของผู้บริโภคมีศักยภาพที่จะกลับมาเติบโตในเชิงบวกในปี ๒๕๖๔ เนื่องจากผู้บริโภคปรับตัวและมั่นใจที่จะกลับมาใช้จ่ายอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้จึงคาดการณ์การใช้จ่ายภาคครัวเรือนที่แท้จริงจะเติบโตร้อยละ ๓.๙ (y-o-y) ในปี ๒๕๖๔ (ข้อมูล ณ กันยายน ๒๕๖๓) ทางการไทยได้อนุมัติแพคเกจการคลัง ๓ รายการเป็นมูลค่า ๑.๕ ล้านบาท (๔๘ พันล้านเหรียญสหรัฐหรือร้อยละ ๙.๖ ของ GDP) ส่วนหนึ่งของแพ็คเกจเหล่านี้ช่วยเหลือเงินให้กับครัวเรือนและผู้บริโภค รวมถึงการลดหย่อนภาษี ความช่วยเหลือด้านประกันสังคม และเงินกู้พิเศษ ความช่วยเหลือนี้ควรสนับสนุนบางครัวเรือนที่มีความเสี่ยงมากขึ้นในระยะสั้น

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของไทย	
มาตรการของรัฐบาล	รายละเอียด
การลดหย่อนภาษี	<ul style="list-style-type: none"> ✓ การลดหย่อนภาษีสำหรับประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นจาก ๑๕,๐๐๐ บาท เป็น ๒๕,๐๐๐ บาท สำหรับปีภาษี ๒๕๖๓ ✓ การยกเว้นภาษีสำหรับบุคลากรทางการแพทย์สำหรับรายได้ที่ได้รับจากความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับ Covid-๑๙ สำหรับปีภาษี ๒๕๖๓
เงินอุดหนุนค่าจ้าง	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ผู้ที่อยู่ภายใต้ระบบประกันสังคมจะได้รับ ๕๐% ของเงินเดือนเดิมหากนายจ้างหยุดการจ้างงานชั่วคราว (เงินเดือนสูงสุด ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน) ✓ มาตรการการจ้างงานสำหรับเด็กจบใหม่โดยรัฐบาลสมทบจ่ายกับนายจ้าง เป็นระยะเวลา ๑ ปี ตั้งแต่ เดือน ต.ค. ๒๕๖๓ - ต.ค.๒๕๖๔ วัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้จบการศึกษาใหม่ใน ๓

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของไทย	
มาตรการของรัฐบาล	รายละเอียด
	กลุ่ม ได้แก่ ระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รวมจำนวน ๒๖๐,๐๐๐ อัตราว่างเงินรวม ๒.๓ หมื่นล้านบาท
การจ่ายเงินสดโดยตรง	<ul style="list-style-type: none"> ✓ รัฐให้การสนับสนุนเงินสด ๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนเมษายน ถึง มิถุนายน ๒๕๖๓ สำหรับพนักงานที่ไม่ได้ลงทะเบียนภายใต้ระบบประกันสังคม ✓ สนับสนุนเงินสด ๕,๐๐๐ บาท เป็นเวลา ๓ เดือน (พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม) สำหรับเกษตรกร ✓ รัฐบาลจะช่วยค่าใช้จ่ายให้ประชาชนจำนวน ๑๕ ล้านคนให้กับประชากรกลุ่มเสี่ยงซึ่งแต่ละคนจะได้รับเงินจำนวน ๓,๐๐๐ บาท โดยจะใช้งบประมาณในวงเงิน ๔๕,๐๐๐ ล้านบาท "ในโครงการคนละครึ่งที่รัฐจะจ่ายเงินช่วยช้อปให้ประชาชนผ่านแอปฯ "เป๋าตัง" ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน (ตุลาคม ถึง ธันวาคม ๒๕๖๓) ทั้งนี้เพื่อช่วยลดค่าครองชีพของประชาชน ส่งเสริมการบริโภค และช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยทั่วไปที่การช่วยเหลือจะเน้นไปที่กลุ่มร้านค้ารายย่อย หาบเร่ แผงลอย ที่จะเข้าร่วมโครงการ ๘๐,๐๐๐ แห่ง
อื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีสินเชื่อพิเศษ อันดับแรกคือดอกเบี้ย ๐.๑% ๑๐,๐๐๐ บาท (๓๒๓ เหรียญสหรัฐ) ต่อคนไม่มีหลักประกัน อย่างที่สองคือดอกเบี้ย ๐.๓๕% ๕๐,๐๐๐ บาท (๑,๖๑๕ เหรียญสหรัฐ) ต่อคน แต่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

ที่มา: แหล่งข้อมูลประเทศไทย, Fitch Solutions

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศคงจะไม่สามารถฟื้นตัวได้ระยะอันใกล้อันเนื่องจากระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานโลกยังไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ การเติบโตจากภายในจึงเป็นคำตอบที่หลายประเทศมุ่งที่จะผลักดันกันอยู่ในปัจจุบัน

หมายเหตุ: การติดตามสถานการณ์เพื่อคาดการณ์ต่อไป โดยคำนึงถึงข้อมูลใหม่ ขณะนี้การคาดการณ์ไม่ได้คำนึงถึงการปิดกั้นทั่วประเทศเนื่องจากคลื่นลูกที่สอง (อาจมีการใช้ข้อจำกัด ในจุดเสี่ยงไวรัสภายในประเทศ) และไม่มีการพัฒนาและจัดการวัคซีนที่มีประสิทธิภาพต่อสาธารณะ หากสถานการณ์เหล่านี้มีแนวโน้มมากขึ้นต้องมีการปรับการคาดการณ์ให้สอดคล้องกัน